

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

NÚM. 1884   ANY XXXVII
BARCELONA 5 DE FEBRER DE 1915

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT
10 cèntims   Atrassats: 20

L'ALERTA

—Quando Garibaldi suona la trompeta
il buon bersagliere prende la escopeta..

“Los jóvenes—España”

QUAN l'Azorín vivia de la pròpia ànima i no de catal·logar la dels altres, veient que la seva acció intel·lectual no conseguia una consagració, escrigué un pamflet titulat: «Charivari», d'una virulència encisadora. «Ens hem reunit—deia en una de les seves pàgines—a casa de'n Lluís Ruiz Contreras, per a fundar una revista». I acabava escrivint: «Decididament, aquesta gent no anirà mai enlloc». Com en els temps turbulents de l'Azorín, uns quants escriptors madrilenys, s'han reunit a casa del Ruiz Contreras d'enguany per a fundar una revista. Aquesta revista ja aparescuda, porta el nom d'*España*. La va anunciar un cartell «tres joli» representant un cavaller any 40, de tradicional silueta castellana, un cavaller que no podia ésser mai català. Diaris i tertulies literàries parlaren d'ella. La precedia una gran curiositat i fins per part de nosaltres, catalanistes, un gran desig de que fós perfecta. ¿No hem quedat en que l'unitat d'Europa comença en el Guadalquivir i acaba en el Vístula?...

La revista *España*, ens ha ofert els següents presents: Un article de l'Ortega i Gasset, que fóra en *El País* un brillant editorial. Un conte d'en Pío Baroja, que anirà a parar a la col·lecció d'històries anti-clericals de *El Motín*. Unes gloses d'en Xenius, *pour l'Espagne et le Maroc*. Després de llegides hem convingut en que'ls escriptors madrilenys no podran dir que'ls catalans no repetim a Madrid lo que diem a Barcelona. Uns versos dolents d'en Machado «el bueno». El pròleg d'unes lletres que escriurà en Pérez de Ayala, redactat depressa per a que no faltés la firma. Un diàleg d'en Martínez Sierra, abominable. Unes notes cinematogràfiques, atribuïdes an en Federico Onix; unes altres notes contra les zones neutrals. I un estudi—la sola novetat del setmanari—sobre un *Greco*, d'en Cossio. Decididament aquesta gent—com en 1900—encara no va enlloc.

* * *

La major part dels escriptors catalans semblen pagesos que han estudiat filosofia. Els escriptors castellans, donen en canvi l'impressió d'uns senyorets intel·lectuals que en un cafè—gairebé tota la literatura castellana sem-

bla feta en un cafè per a ésser llegida tot prenent-lo—diserten apaciblement sobre lo diví i l'humà. «Hombre, le diré a V...». I comença la disertació. La revista *España*, no trenca aquesta tradició madrilenya de lo «bonic insubstancial», del discurs bonic, del quadro bonic, de l'esculptura bonica, de l'article bonic. I és que en aquests darrers «jóvenes España», hi manca aquell amor místic per a la seva raça, sense'l qual no es ressuciten les patries. Anem a cercar la vida real espanyola!—criden.— Però si Espanya se mort d'això, de malalties de realitat, si és la seva vida ideal la que's té de descobrir i si no és troba la que's té de crear. Aquest ha estat el procés del catalanisme. Ens trobarem amb la realitat d'una Catalunya ajupida i materialista. De vida ideal no'n teníem i la fèrem. Ara, amb ella, fictícia o ferma, epidèrmica o entranyable, marxem cap a les realitzacions suggerides pels idealismes. Si ens enfonsem serà per manca de vida ideal, que de real ens en sobra.

Un escriptor castellà, escriptor místic i per això se troba desterrat en terres franceses, assegurava que el catalanisme havia produït un periodisme nou. Escrivíem delirants i a tall d'evangelistes, perquè parlar de Catalunya ens era com el parlar de Déu del creient. Encara avui la prosa catalana té un xic de regust d'apostolat; emperò ja entren en la seva confecció les ficcions líriques. I és d'aquells misticismes patriòtics que han sorgit les realitats d'avui, és d'aquella vida ideal que alguns se n'aprofiten per a construir a Catalunya una vida real, a la seva manera. Doncs, aquests joves haurien de parlar de Castella com nosaltres de Catalunya, tant fervorosament que semblessin possessos, però com ho faràn en Baroja, nihilista; l'Ortega i Gasset, doctrinari; en Zulueta, que salta de la plaça de Catalunya a la porta del Sol, amb la mateixa facilitat que de la democràcia popular als lliberalismes palatins; l'Eugeni d'Ors que no pot mirar cap a Castella més que per una curiositat més? Solament hi ha un home capaç d'expressar el seu cor sobre les terres espanyoles. Aquest home és l'Unamuno i no és redactor d'*España*. Místic de Castella, mes així com Teresa de Cepeda, escrivia versos i fondava convents, ell predica als pagesos el dret a la terra, i això si que és burjar en la vida real espanyola.

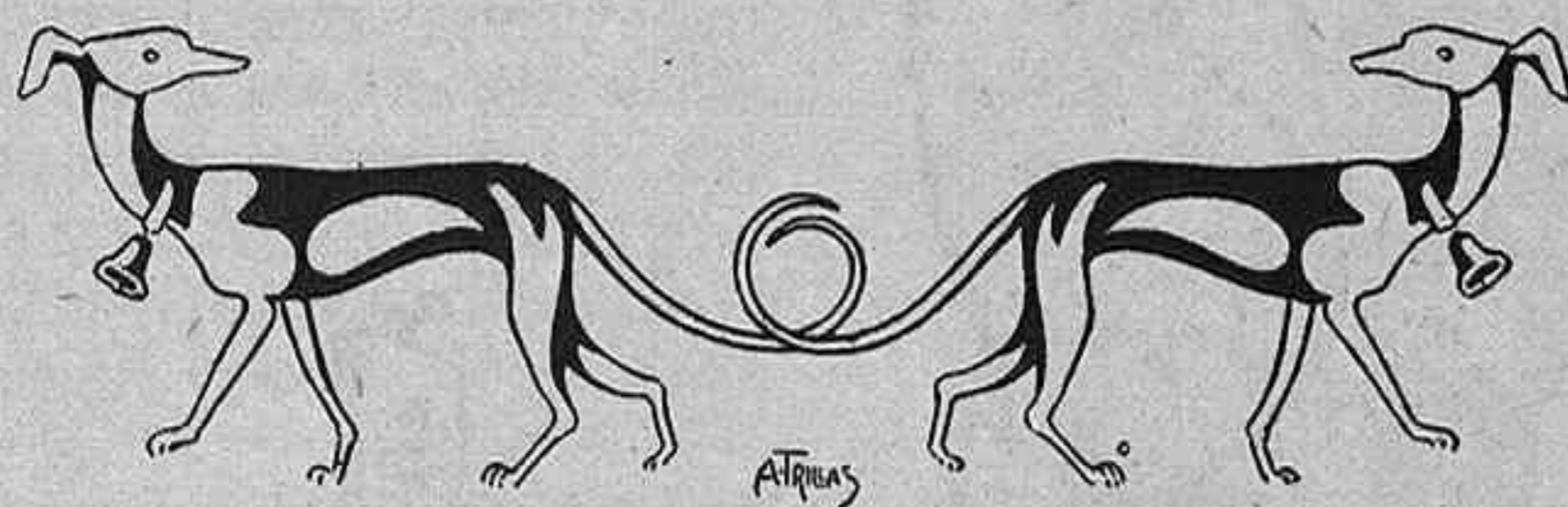
I és que jo crec que hi hà més vida real espanyola en en Lerroux, en Pau Iglesias o en Vázquez Mella que en totes les logomaquies d'aquests senyors Paturots que fan esforços asmàtics per a conseguir una posició filosòfica. Lo que hi hà que an aquells tradicionalistes i an aquells renovadors els hi manca contingut espiritual i sabiduría i els troços d'Espanya—els séus partits—que en ells creuen no fan més que llençar sospirs a l'ideal. Però els nostres intel·lectuals, els primers, els de *Espanya*, no van al poble que diuen estimar i no són ni republicans, ni socialistes, ni carlins. Un Murrás, a França, pot ésser realista i un France, socialista militant. Els nostres Mau-

rrás i France, no volen perdre la seva virginitat intel·lectual. Tot lo més fan això, una revista, on, com en el cafè, diserten. «Hombre, le diré a usted...».

* * *

No obstant, amics, adquiriu setmanalment *Espanya*. Malgrat s'escrigui amb «ñ», malgrat el rondineig dels que la neguen per enveges de caus literaris. *Espanya* pot ésser un diàleg amb Madrid per el preu popular de deu cèntims.

MARIUS AGUILAR

I rodi la bola!...

Tots els barcelonins ho hauràn vist aquests dies en els diaris:

«Han empezado los trabajos de derribo del mercado de la Revolución (Gracia)».

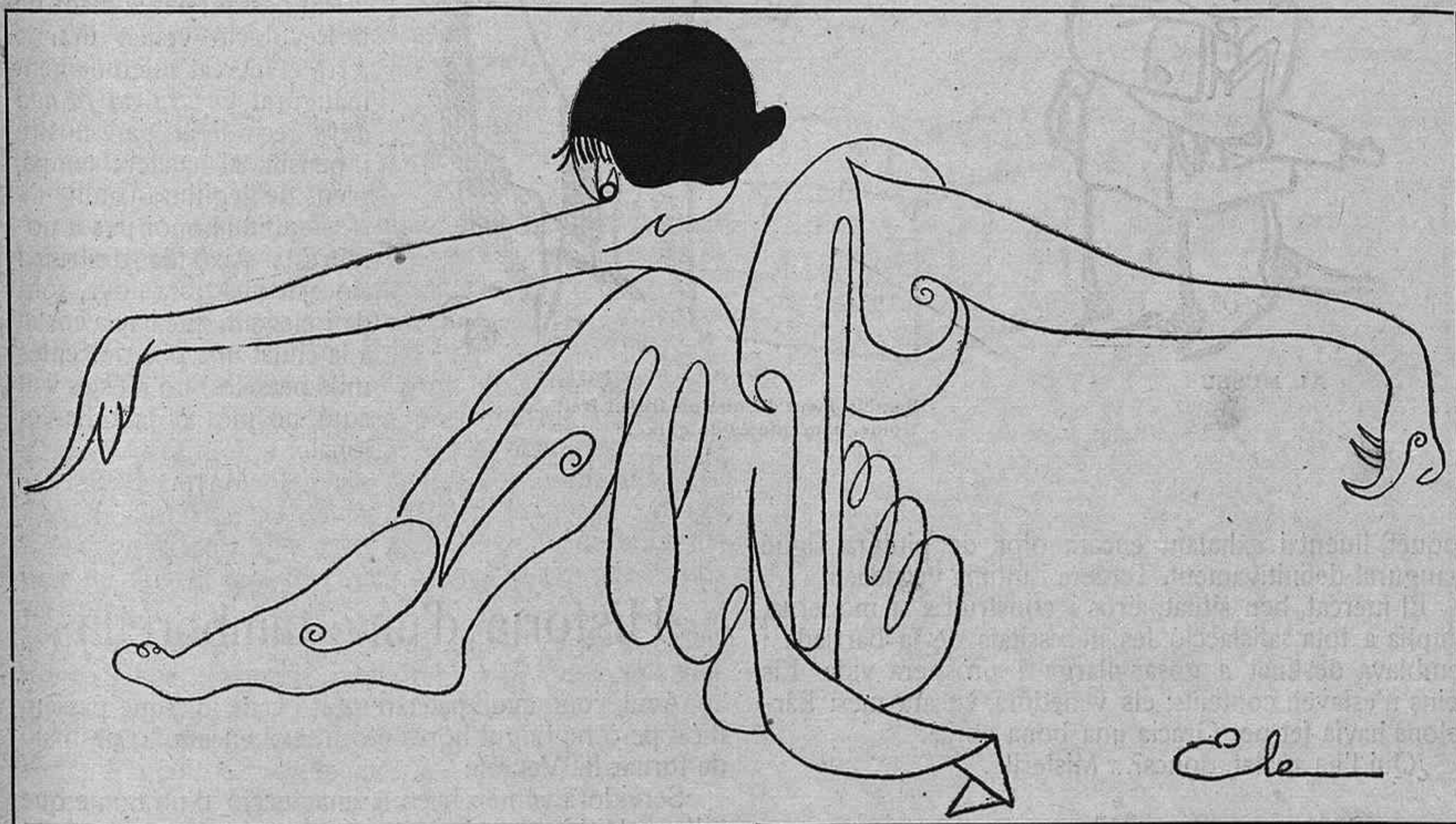
Però és més que segur que tots, després de llegida la notícia, hauràn seguit tranquilament avall, sense donar-hi la més petita importància ni veure-hi en ella altra cosa que una inofensiva i breu informació.

I, no obstant el *llo* d'aquest mercat que avui s'està tirant a terra, és una de les pàgines més... gracioses — amb tot i haver-n'hi algunes que fan esquinsar de riure — de l'història del nostre Excel·lentíssim Ajuntament.

* * *

El mercat de la Revolució és un dels més joves dels mercats de Barcelona.

¿Quan va estrenar-se? La resposta és un xic difícil, doncs, perquè tot fós, en ell, anòmal i estrany, el cèlebre

mercat havia sigut inaugurat tres vegades. Contem-les.

A l'expirar l'any 1905, els honorables regidors, que'l 31 de desembre havien—ai!—d'abandonar el càrrec, no volgueren anar-se'n a casa sense celebrar una *juerga* més, i amb tal motiu, a pesar de que les obres distaven molt d'estar acabades, amb tot l'«aparato» que requereix tan interessant argument, varen inaugurar-lo. Primera inauguració.

El dia 12 de febrer del any següent, amb l'excusa de que ja totes les instal·lacions podien prestar-sei els nous concejals, que a la *cuanta* deliraven per a entrar en funcions i no sabien com fer-ho, s'agafaren amb el nou mercat i van tornar a inaugurar-lo. I ja'n tenim dugues.

Per fi, el 18 de mars de aquell mateix any, llest, en efecte, i acabat del tot, el mercat de la Revolució, flamant,

un apilotament de barraques destinades a la venda de comestibles. Inaugurat el bonic mercat municipal, el negoci de l'Abaceria era un desastre.

Però, enraonant, la gent s'entén. Sense saberse com ni perquè, va alçar-se contra el mercat de la Revolució una creuada esfereidora.

Aquell mercat, fins allavors tan bonic, no servia. Era incòmode, mesquí, excèntric, malsà. L'Ajuntament, si volia atendre el clamoreig públic, no tenia més solució que tancar-lo immediatament, destruir-lo, i... I què més?...

I comprar per una barbaritat de mils duros la ruïnosa i fracassada Abaceria Central.

Així va fer-se. Alguns digníssims regidors varen prendre's pel seu compte la defensa de tan inspirada idea; certs diaris, models de civisme i desinterès, se posaren incondicionalment al seu costat, i l'Abaceria Central passà un dia a ésser propietat del Municipi.

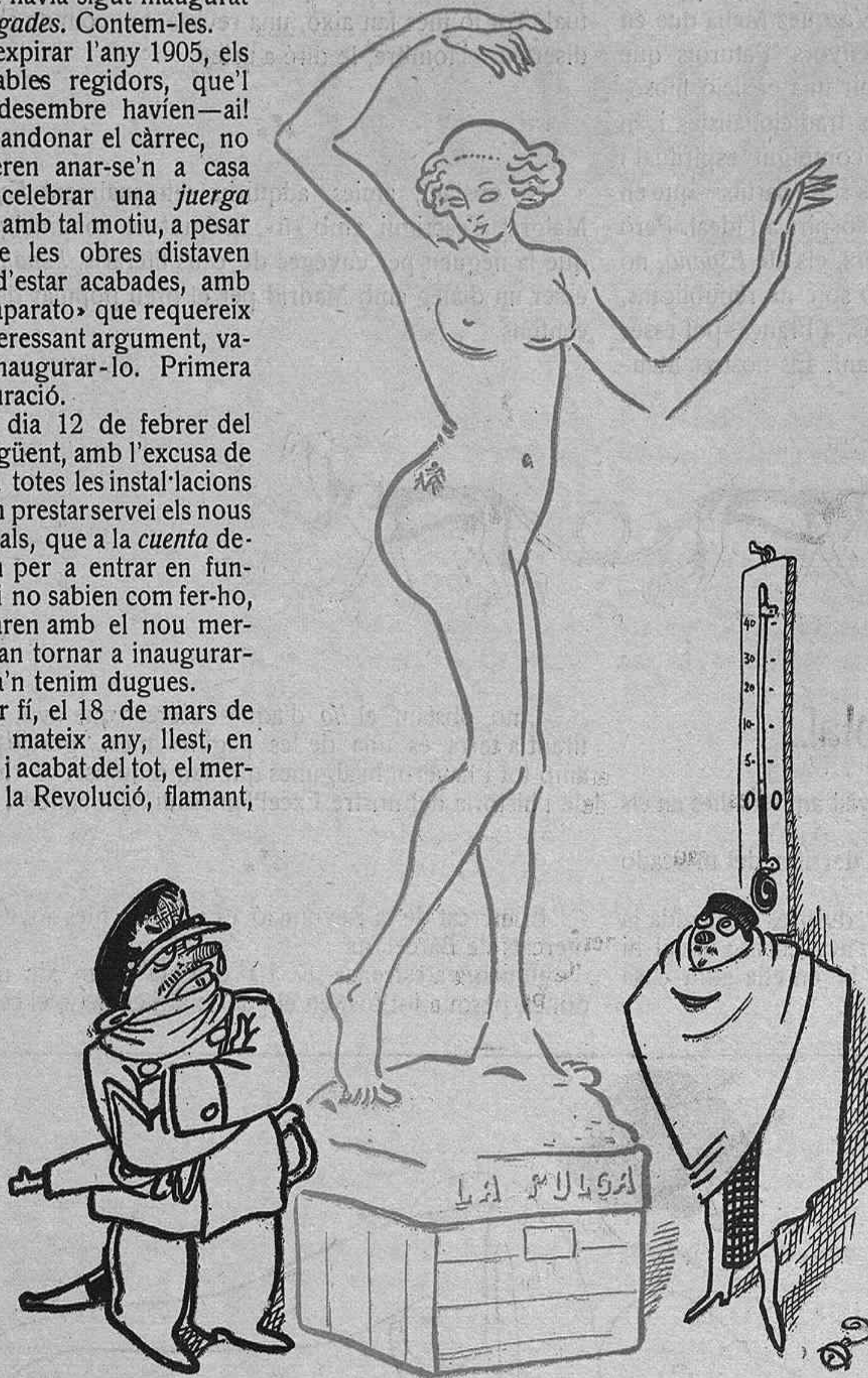
I colorin, colorado...

* *

Si passant per la plaça de la Revolució veuen tirar a terra el mercat solemnement inaugurat *encara no fa nou anys*, resin-li un pare-nostre i pensin, al mateix temps, plens de lligítim orgull:

—¡Quin honor per a no saltres!... Això de destruir i trocejar una obra nova, sòlida i elegant, que havia costat a la ciutat una pila de centes mils pessetes, no més es veu aquí, no més es fa a Barcelona!...

MATIAS BONAFÈ

AL MUSEU

—Sembla mentida que no tingui fret!
—Home, com que és de guix...

coquet, lluent i exhalant encara olor de pintura, sigué inaugurat definitivament. Tercera i última vegada.

El mercat, ben situat, airós i construït a la moderna, omplia a tota satisfacció les necessitats de la barriada i semblava destinat a gosar llarga i pròspera vida. Els veïns n'estaven contents; els venedors, encara més: Barcelona havia fet per Gràcia una bona obra.

¿Qui l'ha matat, doncs?... Misteri!...

* *

No molt lluny del mercat de la Revolució, uns particulars havien montat, amb el nom d'Abaceria Central,

Historia d'una tamborella

Avui com avui pateixo molt i cada dia que passem més; però he tingut hores glòries i encara no desmaïo de tornar-hi. Veuràn:

Servidora va nèixer en la imaginació d'un home que saltava. Hi hà gent que's guanya la vida cavant, escrivint o dient missa, el meu pare saltava, per menjar sobretot, però ademés, per afició i per amuser-se. Era un home

d'aquells que més que un home semblen una estatu; ample d'espatlles i pit, ben fet de braços, llis de ventre, cul petit i amb unes cames... ah! les cames del pare; quan corria per pendre embanzada, els llurs muscles se movien amb tal precisió i elegància que talment semblava que un engranatge interior els lligava els uns als altres; eren, com ho diré? una mena d'orquestra apagada, un ball a dintre unes cuixes. Ja llençat, mentres pujava les cames s'ajuntaven, els peus semblaven posar-se en línia recta amb els tormells i tot plegat feia l'efecte d'una elegant qua de peix, sobre si es té present que'l pare es vestia amb unes malles verdes o blaves cobertes d'antiquèles d'or i plata. Els braços, estesos, feien l'efecte de les ales d'una àguila desplomada.

Però quan quedaven bé les cames era al cap d'avall del caure, al posar els peus a terra després del viatge aeri, de la volada podríem dir. Aleshores aquelles elegàncies, aquelles formes arrodonides se transformaven, i les cuixes i els cuixots semblaven tallats a cops de destal; ja no hi havien redones, tot eren plans i ànguls tremolosos com un flam. Sobre tot aquell palpiç exterior de la cuixa. Allò eren cames.

El cap el tenia petit el pare, amb una clenxa molt ben partida i un bigoti molt eriçat; els ulls eren de gat, la boca molsuda i el nas vermell.

Dintre d'aquest cap vaig nèixer, filla de ell i l'ambició. El pare no s'acontentava amb saltar, volia una cosa nova i això és una servidora!

Per a educar-me, primer me feren apendre amb els gats petits. Quan ne trobavem algun ens hi aturavem el pare i jo. Li donaven troços de paper i el feien bobejar amb un cordill. Totes les tercerilles, tots els salts de cantó, totes les giravoltes que feien les apuntavem amb cura i després, ja a casa, el pare feia el gat, saltant com ells, revolcant-se com ells i com ells posant-se panxa enlaire per pendre novament la posició d'un cop d'esquena.

També anavem a la platja a veure els trinxeraires com fan la figuereta, i a l'«Español» a veure la Jordi com se cargola, i a tirar pa a l'ós perquè anés a tomballons.

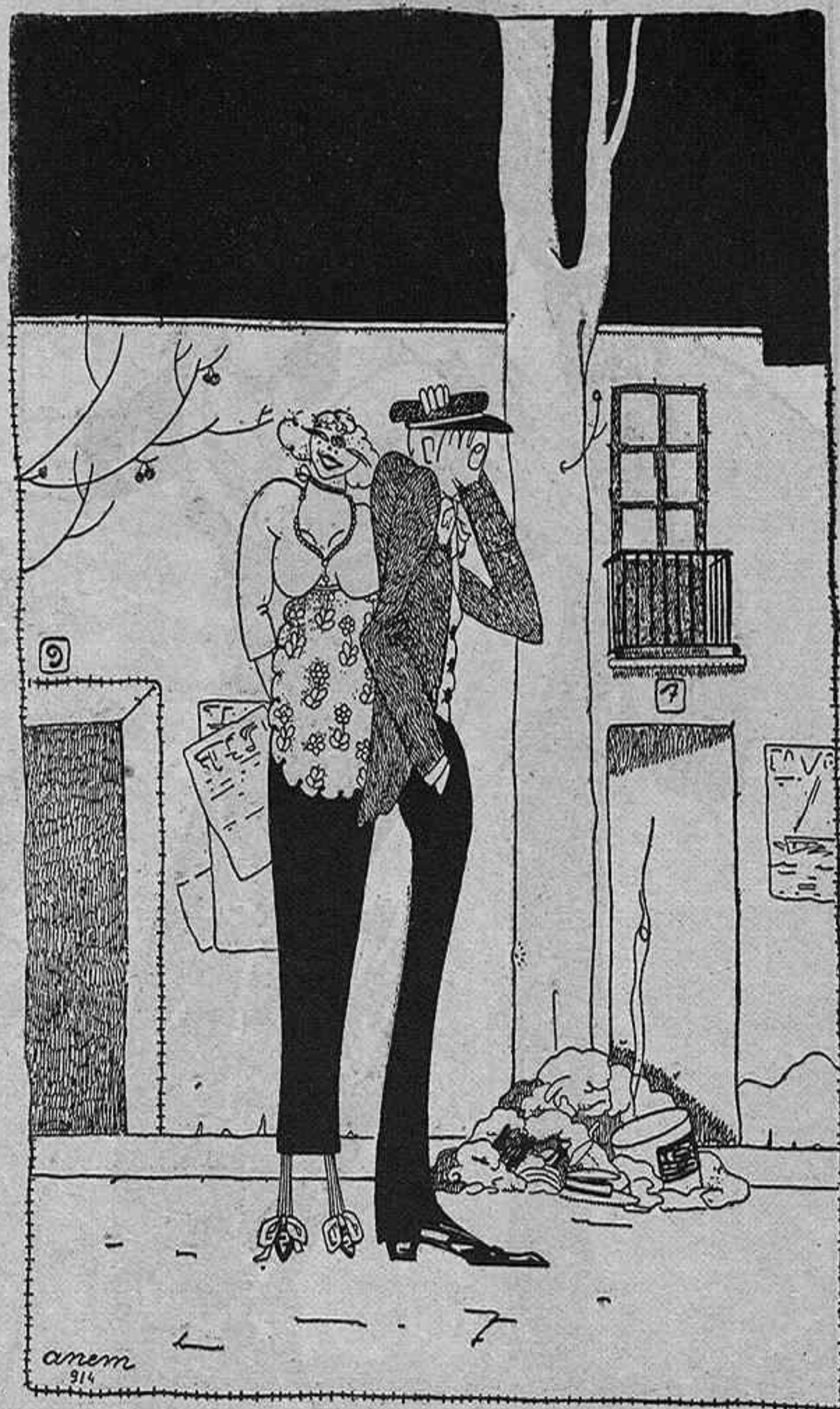
Anavem així mateix a veure voleiar les campanes, el pare feia malbé rellotges per a fer voltar les rodes igual que es tornessin boiges, i en fi, mentres fós rodar tot ens tenia interès i en tot apreníem.

Ara, que mestre com els micos cap. Que n'hi portem d'hores mortes davant d'aquell reixat del Parc. Els hi pagavem la lliçó amb cacauets i avellanes, però s'ho mereixien; cada dia hi apreníem coses noves i indecències noves.

Un dia el pare me cregué prou documentada i me llençà a la vida pública. Per a presentar-me dignament ell havia patit molt. Quin untar se les frontisses!... Quin massatge an aquells palpiços de que vos he parlat abans! Com va costar de convèncer al clatell de que ell i ningú més que ell, tenia que ésser la base de la còrpora del pare i d'aquella roca de castell de focs humà que és una servidora.

Perque jo soc la cèlebre tamborella d'en Jony Klaus, (Pere Sunyer), aquesta tamborella, per ningú igualada, que es comença per l'esquena i s'acaba per la panxa; que va a la dreta i a l'esquerra com la sardana; endavant i endarrera com les campanes, que volta ara poc a poc com un boston, ara depressa com un vals de socis...

El mal és que'l pare ja no respòn. Jo encara voldria fer més coses, però el pare com vos he dit, no respòn i més aviat voldria treure'n. Mai repeteix; ja poden picar,

LA TEMTACIÓ

—Escolta, maco!
—Soc sort, i em dic Josep i no vul enganyar la dona.

EN MULBY-HAFID I L'ALI-XARAU

—Sabs que he observat que hi han moltes dones guapes a Barcelona.
—Bé, no't facis il·lusions... Fa anys que totes estan per mi.

—Ara que hem de sopar, bé't pots treure la careta...
—Treu-te-la tu, primer.

tots els públics, el segon un jove debutant desconegut per complet.

Jo em trobava sense diners, però no em volia deixar perdre l'aconteixement.

Sopo, m'habillo, m'enllustro les botes i em dirigeixo cap al teatre dels meus amors.

Al passar per davant dels porters, exclamo tot formal:

—El senyor Mínguez.

—Alto, alto!... Pel senyor Mínguez pregunta?

—No, no,... dic que jo soc el senyor Mínguez, un dels autors de la comedia.

El porter, tot torbat i amb un tò amabilíssim:

—Ai, dispensi!... (cridant) Acomodador!... Acompanyeu al senyor Mínguez al palco número dos.

Vareig seguir a l'acomodador; i tot seguint-lo reia interiorment. Me feia gràcia l'èxit del meu aplom fenomenal. Estaba vist que'ls autors de Madrid no's donaven pas la molestia de assistir a les seves estrenes de província. D'altra part em sentia segur, ja que'l jove Mínguez, per qui jo em feia passar, era absolutament desconegut a Barcelona...

Però... ai! la meua alegria va canviar en estupefacció. Al fer-me passar al palco l'acomodador em diu amb un somris:

—Miri, precisament, aquí hi ha el seu company senyor Mínguez.

I anunciant-me a un senyor que seia en el palco, afegí:

—El senyor Mínguez.

Confesso que, a pesar de la meua gran barra, vaig sentir en aquell instant una mena de formigor a les cames que de què que no caic. Una sofocació terrible em pujà a les galtes. L'acomodador va retirar-se deixant-

nos sols. Em trobava realment davant del gran autor que havia vist retratat mil vegades en les revistes teatrals, el mateix bigoti, el mateix pentinat, les mateixes ulleres... I em vaig veure obligat a sincerar-me.

—Dispensi el meu atreviment, però sento tal passió pel teatre que sempre cerco alguna martingala per a poder entrar de franc... Avui no se m'ha acudit altra cosa que fer-me passar pel company de vostè... Perdoni senyor Mínguez...

Per tota resposta, el fulano em diu a l'orella:

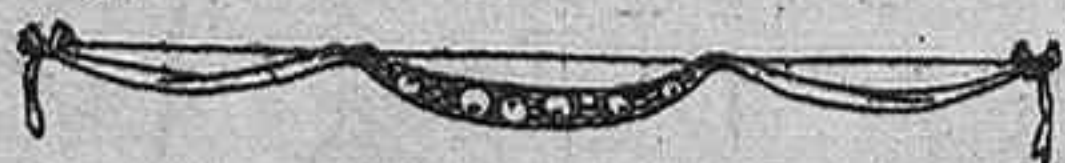
—Oi que sí que m'hi *arretiro*?... Doncs miri, gràcies al meu físic, que té una gran semblança amb el del celebrat autor, vaig d'arròs a veure totes les seves comedies.

Vàrem fer-nos l'ullet, encaixàrem somrients i... vàrem passar uua vetlla deliciosa.

ja, els espectadors aplaudint-me, ell me té fermada i no em deixa tornar a repetir les habilitats.

Es l'edat i amb l'edat el reuma. S'ha fet vell per mi. Prou li aconsello que se'm vengui an algun saltador jove, que'm pendria a mans besades. Però, què és cas? Tota la meua esperança és que un dia ja no podrà, no repetir, ni començar! i aleshores pagada en el preu que valc tornaré a recargolar-me amb tota la meua ciencia dintre de un còs que'm serveixi.

MONI

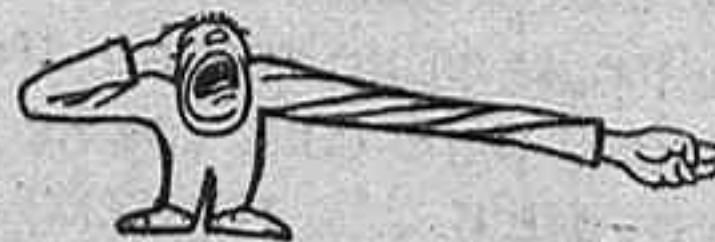

Del Jardí dels humoristes

TEATRE GRATIS

S'anunciava per aquella nit l'estrena d'una obra dels autors Mínguez y Mínguez, el primer molt conegut de

JOLICLERC

GLOSARI

ESPURNES DE LA GUERRA

D'aqueixa gran guerra que s'està jogant al costat de casa nostra, i que per alguns sembla que passi a la «Osa Mayor», lo que'ns convida més al somris irònic, lo que'ns fa més gracia, lo que'ns obliga més a fer la mueca maquiavèlica és aquest empenyo, aquest interès especial que tenen els alemanys en fer-nos creure que dintre de la seva nació, que aviat es trobarà assetjada per tots els pobles d'Europa, tot està igual, tot marxa, com si la guerra no existís, amb la mateixa regularitat d'abans i el mateix ordre de sempre.

Segons els germànics, a Alemanya, a pesar de la guerra, tot va a la hora; ells no s'estàn de res. Si ara mengen poc pa i moreno és... per seguir la moda, una moda que'ls ha imposat el Kaiser; i si el troben bò és precisament per això perquè l'Estat Major l'ha posat a l'ordre del dia. Les comunicacions no han sofert, segons ells, cap mena de variació. Els trens que sortien abans de Berlín a dos quarts d'onze, surten ara a les deu i trenta amb la mateixa màquina i el mateix número de cotxes; l'única diferencia és que ara la «perrera» es destina al trasllat de presoners i el wagó-restaurant a wagó-farmacia. I tot lo demés, com una seda: la gent continua anant al cafè, amb la particularitat de que ara el donen més negre que mai, perquè la major part dels cafeters estàn de dol; els teatres es veuen igualment concorreguts,...

sobre tot «el de la guerra»; el comerç? el negoci? Plens de salut. L'exportació que avui fan, amb tot i la guerra, és barbre, tant barbre com deu haver d'ésser tota manifestació teutònica, amb una sola diferencia, que abans exportaven anilines i maquinaria i avui exporten follets de propaganda germànica.

Però ni que'ns enviessin la Bíblia censurada per en Hindenburg, a nosaltres, misers neutrals que sufrim les conseqüències d'una pau en temps de guerra, i sabem el pa moreno que s'hi dona, ens convencerien de que'ls alemanys disfruten d'una vida regular ni de que tot marxa allí com si tal cosa.

Una de les famoses indústries alemanyes és la cria del porc; i aqueixa indústria, per manca de cibada russa, s'està arruinant al punt de que, per no poder alimentar-los, els gran tocinaires es veuen obligats a matar gorrins de tres mesos. I això del porc és un dato substanciós.

Pobre Alemanya!., i pobres porcs!

L'única regularitat l'únic ordre persistent, imperturbable, ens l'han demostrat fins ara en incendiar catedrals i biblioteques; en llençar bombes damunt de ciutats paci-

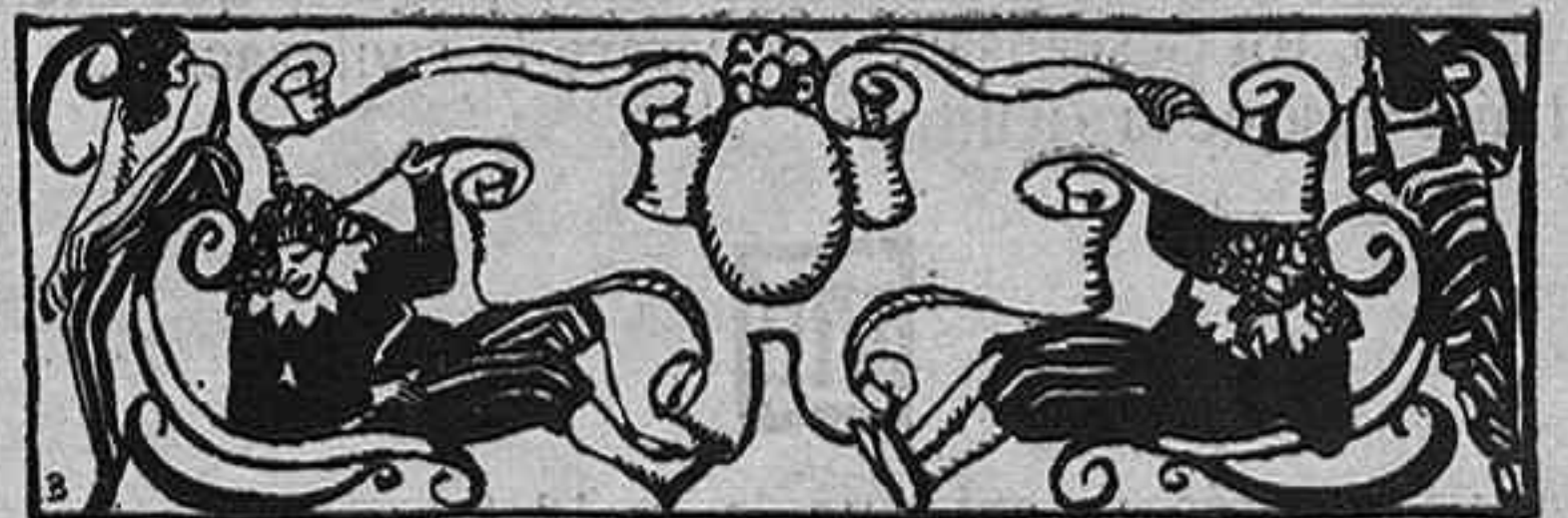

—No; no hi vul venir al ball, perquè s'em queden els confetis enganxats a lo samarreta, i després la bugadera ho espia a la dona.

fiques i en tirar a pico barquets mercants indefensos...

Els germanòfils no ho creuen així. Segons ells, a Alemanya, tot marxa. La marxa a pesar de tot, la marxa über alles és lo que volen que caracteritzi al poble teutó. Sinó que hi han marxas triomfals i marxas funeràries, segons acompanyen aquestes a la victòria o al suplici.

XARAU

L'evangeli kultural

I

Abans que tot Ell va crear el Cel i la Germania.

II

Les tenebres ho envolcallaven tot. I Ell digué: Noí, que és fosc!... Això put a formatge! I aleshores, Ell d'acord amb la «Berlinerelektricitatemaschinenfabrikationgesellschaft» va cridar: Fiat lux!... I la llum fou feta.

III

I la Germania era una cosa deserta, buida, àrida... I Ell digué: Que s'ompli la terra d'animals vivents de tota mena, començant per les feres i pels reptils... I aviat fou poblada.

IV

Tot seguit Ell digué: Me'n rento les mans!... Cullí amb les dues mans un grapat d'aigua d'entre mig dels núbols, es rentà, i al caure l'aigua a terra, allò fou el Mar del Nord. I digué: Per si de cas!... I omplí les aigües de peixos... i de mines.

V

Ell digué: Per avui ja n'hi hà prou. Me'n vaig al llit. Però, abans de agafà el són, Ell creà tota mena d'aucells, amb ales, sense ales, monoplans, biplans i *zeppelins*. I content de la seva obra va clapar dolçament.

VI

L'endemà, Ell digué: Vui fer l'home que sigui a imatge meva; i va crear un tinent amb cotilla. Quan el tingué acabat, ple d'entusiasme van posar-se a cantar tots dos:

— Deutschland! Deutschland über alles!...

VII

Ell digué a l'home: — Creix i multiplica't; no facis mal a ningú, però mata i roba lo que puguis, que mentres tant jo, tot descansant, prepararé la civilització...

I així nasqué la «Kultur».

VIII

Anys després, veient que la maldat humana omplia la terra, ordenà la mobilització. I digué: Ara ho extermini-

naré tot, perquè tot és meu, i a qui no li agradi que ho deixi.

IX

I Ell digué: Maleides i ensorrades sien totes les estatues, totes les catedrals, totes les biblioteques, totes les obres d'art que no són nostres.

X

I afegí: Maleit i aniquilat sia el diner que és a la butxaca dels altres.

XI

I així fou fet. Ell destruï ciutats, esglésies, fàbriques, monuments... Ell saquejà, incendià, violà tots els drets i totes dretes... Ell tot ho convertí en runes i cendres... I tot això ho feu «per amor al bé i a la cultura».

XII

I, finalment, es dirigí als pocs homes que restaven i mostrant-los una esfera els digué:

— Ara escolteu, i empapeu-vos bé de la meva llei: Veieu? Això és la Terra. Tot quant veieu és meu i del meu poble. El mar és meu, la terra és meva, lo que h'ha als costats i a dalt i a sota, també és meu. Però sóc generós... Lo altre queda vostre.

ADELÍ

Aquesta setmana sí que podríem ben dir allò de: Teatres, eh? Entorna-te'n al llit que això és la lluna.

Com a estrena, una. La pessa en un acte de l'Amichatis, S. M. *El Anarquista*, que's representà en el «Nuevo» la nit del passat dissabte i que fou molt aplaudida per el nombrós públic que omplia el teatre de'n Gibert. Es una cosa molt ben escrita, una miqueta ignoscenteta, que té un pròleg molt bonic i que demostra que l'Amichatis no coneix als anarquistes, amb lo que demostra tenir bon gust, i cosa per la qual el felicitem.

En Montero, segueix fent *El señor duque*, i llunt-s'hi cada dia més. La veritat és, que tant el segon acte com bona part del tercer se presten a la barrila i que qui vulgui riure té de fer cap allí.

Al «Tívoli» fan *lleno* cada dissabte, cada diumenge i cada festa entre setmana.

En els demás teatres fan broma.

El «Liceo» inaugurarà novament, dissabte, amb el *Sansone*, la concurrència fou molt nombrosa, veient-se ocupats tots els palcos i llotgetes, lo que fa esperar que'l senyor Mestres veurà recompensats els seus esforços.

La senyoreta Supervia fou aplaudidíssima en son paper que cantà magistralment, lo mateix que'ls senyors Canalda i Morro.

Dimarts tingué lloc la primera representació de *Tannhäu-*

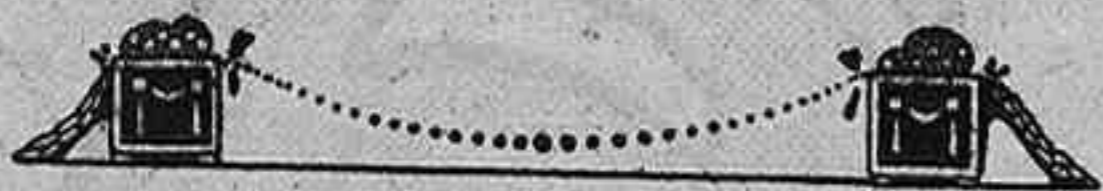
QUAN LA CANDELERA RIU...

—Vostè Jofre, eh?... Doncs miri... Jo-fretl...

ser, veient-se el teatre completament ple. L'obra obtingué un conjunt admirable, cosa que era d'esperar donats els elements que formaven el quadro de cantants. La senyora Pasi-Vitale i el senyor Viñas, escoltaren ovacions sorolloses com sempre que canten aquesta obra. No quedaren endarrerats tampoc, en lo de recollir aplaudiments, els senyors Bettini, Giralt i Oliver. El públic se mostrà una mica sever amb el senyor Giraltoni. Ja no hi hà ni respecte a la velleça. I això que de cantar en sab, el *mano*.

L'orquestra i chors molt afinats.

NOTES D'ART

A cà n Dalmau s'ha inaugurat una exposició de pintures a l'oli, acuarel·les i dibuixos de l'escultor salmantí don Cels Lagar, al qui fa costat Mlle. Begué que exposa quatre estatuets de fang.

La primera impressió que produeix l'exposició del senyor Lagar, és de destarotament. La veritat, si fa tan poc temps que pinta —i nosaltres ho creiem així mateix— s'ha bellugat més que l'argent viu o que un esquírol engabiàt. Sembla un tasta olletes; desde els verts i grocs més violents, als grisos i blaus, tirin per allà on vulguin, de tot hi hà en la vinya del senyor.

Per haver-hi de tot, hi hà dolent, mitjà i sino bò del tot, coses que fan ficar-se en son autor i deplorar que en comptes d'exposar al cap de tres o quatre mesos d'haver agafat els pinzells i quan encara no pot materialment saber el valor dels colors que té a la paleta, no s'hagi esperat una miqueta més, aleshores, probablement, hauria sorprés al públic que fruís les seves primeres obres, amb teles sinceres, originals,

sense aquest seguit de reminiscències que avui trobem en les obres que exposa.

I és una llàstima, perque, com dic, en moltes de les teles exposades se veu que hi hà pasta. Me guardaràn de mentir el quadro aquell del recò, crec que és el núm. 14, *Barcelona vella*, perfectament vist i entonat lo mateix que'l 15, *La Reforma*. Els dos bodegons que hi han al costat del retrat del pintor D. C., la mateixa *Natura morta* que figura en aquest retrat; el núm 41, *La Balladora*, dibuix colorit interessantíssim, en especial per el moviment, i algunes altres teles.

Es de remarcar la brillantor de color del quadro núm. 2, *La vida en el camp*, verdaderament extraordinaria, i ho són també per la seva elegancia alguns estudis a la ploma, lleugerament colorits, especialment els tres sobre'l mateix tema, uns caps de dòna i infant que estàn molt ben construïts, però en els quals, veu, senyor Lagar? s'hi nota molt més la mà de l'escultor que la del pintor.

En resum, creiem que lo d'exposar al cap de tres mesos de fer de l'ofici ha estat una equivocació, que a l'artista mateix li sabrà greu haver comés d'aquí a poc temps. Perque siguin dibuixats a la *tierna edad de siete años*, no deixen de fer pena certs dibuixos que's veuen als estrados de certes cases. Perque no fa més que quatre mesos que pinta no podem, ni volem, perdonar al senyor Lagar, qui pot fer coses bé de veres, que exposi lo que ha exposat.

PREPARANT EL CARNESTOLTES

- Hauríem de donar algun diner an aquesta pobra nola, perque's diverteixi...
- No més porto cèntims...
- Es igual; els convalescents del tifus amb poca cosa en tenen prou.

AL·LEGORÍA DE LES ESTACIONS

La Primavera d'enguany

**

Dilluns tot i no ésser-ne dia, vàrem anar a missa, i que vàrem anar-hi an aquella església estranya, obra d'aquest arquitecte Pericas que patim. Però deixem-nos de coses tristes, nosaltres no hi anarem per en Pericas sinó per en Darius Vilàs.

Aquest si que no fa quatre mesos, ni quatre anys que s'hi baralla amb la pintura. De mica en mica, avui tant, demà més, l'altre més i dilluns ja està. Tota una cúpula per l'altar del sagrament en aquesta nova església. El grup del mig el formen tres sacerdots vestits de pontifical que mostren al poble la Sagrada Forma, per ambdós costats avancen ringle-res de fidels, quasi tots obrers. A la part posterior hi ha el paisatge de Barcelona tal com se veu desde'l Tibidabo.

L'entonació de la pintura és verdosa, recordant una mica la d'algunes teles de'n Llimona, però el dibuix de'n Vilàs és

molt més acurat, les figures tenen un relleu i un valor que no han tingut mai les d'aquell i estan perfectament agrupades.

De les dos ales, podríem dir, en que's divideix la pintura, preferim l'esquerra, tan per l'agrupació de les figures com per lo resultat, com per tot. En la dreta és molt hermós el grup del tàlem, però fóra d'això fins ens sembla que hi ha alguna figura desproporcionada i pintada amb cansament.

Felicitem de tot cor a l'amic Vilàs.

R.

QUADROS AL VIU

Veient-los passar

Diumenge. Les dugues de la tarde. Un sol, clar i amable, quasi primaveral, banya l'immens passeig de Gracia amb l'esplendor de la seva llum vivificadora.

Aturat a l'encreuament del carrer de la Diputació, con templo silenciós l'hermosa perspectiva de l'ampla avinguda, quan, per la part de ponent, atravesant el passeig, veig aparèixer de sobte un remat de besties.

Són porcs. Uns porcs blancs, grassos, voluminosos, colossals. Venen d'Hostafranchs, de Sans, no ho sé. Tal volta han baixat del tren a l'estació de la barriada veïna i s'encaminen als corrals del Poble Nou.

Al passar pel davant meu, els compto. Un, dos, quatre, deu, setze, vinticin. Vinticin porcs, un veritable remat.

La portera d'una casa veïna se'ls mira, encantada.

—Es curiós això, veritat?, al mig del dia i en ple passeig de Gracia,—li dic jo, somrient.

—Molt!—respón ella, amb candorosa naturalitat.—Sempre en passen per aquí, de remats com aquest. Raro és el dia que no en veiem algun.

Grunyint i esbufegant, els porcs avancen lentament, sense fer gaire cas del pastor que, armat, d'una vara de freixa, corre d'aquí per allà, perseguint a alguns exemplars indòmits que de tant en tant se dispersen.

Es veu que la velocitat no figura pas entre els seus mèrits. Cada pas representa un minut; cada arbre del carrer, una parada.

Els porcs, que ignoren si allò és un corral o una via pública, marxen pel carrer de la Diputació com per casa seva. Ara s'agrupan al mig, ara s'escampen per tota l'amplada, ara puguen a les aceres, flairant encuriósits les enllustrades motllures dels amples portals.

Fa un quart que han atravesat el passeig i encara no són al carrer de Clarís. An aquest pas, ¿quàn arribaran al poble Nou o allà on vagin? Però això als magnífics porcs no sembla inquietar-los. No porten pressa.

I tornen a escampar-se, bufant i grunyint, extenent-se com en «guerrilla» i pujant per les enrajolades aceres.

Un senyor, amb tot l'aspecte de foraster, em pregunta:

—Que no hi hà autoritat a Barcelona?

—Diuen que sí.

—I doncs, ¿com tolera semblant espectacle? ¿Per què no treu aquests animals del carrer?

I jo li contesto:

—Perque no pot. Si no gosa a treure'n les cabres, besties de natural manso i pacífic, ¿com vol que'n tregui els porcs, que, amb les agalles que gasten, són capaços de plantar cara al mateix president del Consell de Ministres?...

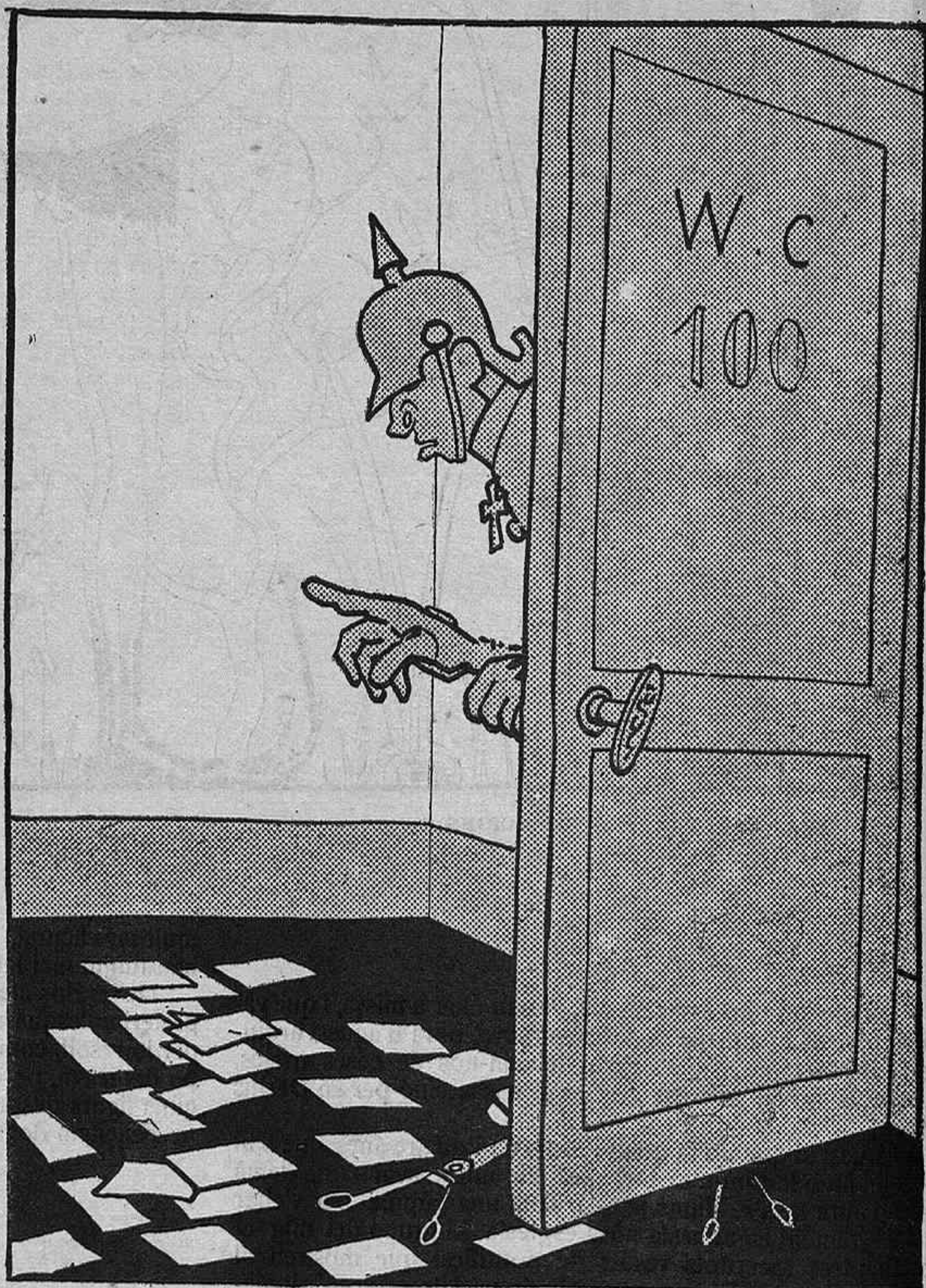
STOP

L'altre dia, en sessió pública, un regidor va assegurar que hi'hà serveis municipals que no's presten i, a pesar d'això, es donen com a realitzats, i es paguen.

Davant d'una acusació tan gruixuda ¿què va fer l'Ajuntament?

Manar que s'obri una informació, a l'objecte de veure els graus d'exactitud d'aquesta denuncia.

LES TARGETES GERMANÓFILES

—Si al menys fossin de paper higiènic...

Ara, naturalment, ¿saben què succeirà?
 Que ja no se'n parlarà més.
 Recordem-nos d'aquella frase lapidària:
 «Avui, quan se vol tirar terra sobre un assumpte del qual
 s'està perfectament informat, s'obra una informació.»

Malorum signum!...

El contractista encarregat de la continuació de l'asfaltat de les Rambles ha fet saber a l'alcalde que fins per allà a darrers de l'actual febrer no tindrà llestes les rajoles que per a aquesta obra es necessiten.

Però ¿quin dia serà del mes de febrer?
 ¿El 29 o el 30?

En una sobtada visita nocturna que l'alcalde accidental va fer a la línia de Consums, va tenir l'honor de comprobar que en alguns fielats els vigilants dormien i en altres no hi eren. I s'assegura que, al veure allò, l'alcalde va enfadar-se com un botavant.

Al nostre entendre, no té ni gota de raó.

¿No s'ha vingut sempre predicant per aquí, que'ls Consums són un impost odiós i que es necessari abolir-los?

Doncs això és lo que, sense moure escàndol, havien fet aquells dignes empleats.

Decretar tàcitament la seva abolicció.

Seguimos progresando...

Els venerables carboners, a fi de començar a preparar als consumidors, han publicat un avís, fent-nos saber que'l carbó vegetal està acabant-se a marxes dobles i que, de seguir les coses així, no tindràn més remei que augmentar el preu.

Primer el pa; ara, el carbó!...

¡Mala temporada s'acosta per a els aficionats a les torrades!...

Amb ocasió d'haverse tornat a remenar a Madrid el nom d'en Peral, a la viuda del qual acaben de concedir les Corts una pensió, un diari d'aquí ha apuntat la idea de que Barcelona hauria de fer també alguna cosa per a honrar la memoria d'en Monturiol, inventor del *Ictíneo*, el primer submarí que va construir-se a Espanya.

De segur que més d'un regidor, al llegir tan bella iniciativa, haurà exclamat:

— No està mal, no està mal!... Veiam... comencem a pensar... ¿En quin restaurant podríem fer-lo aquest homenatge?

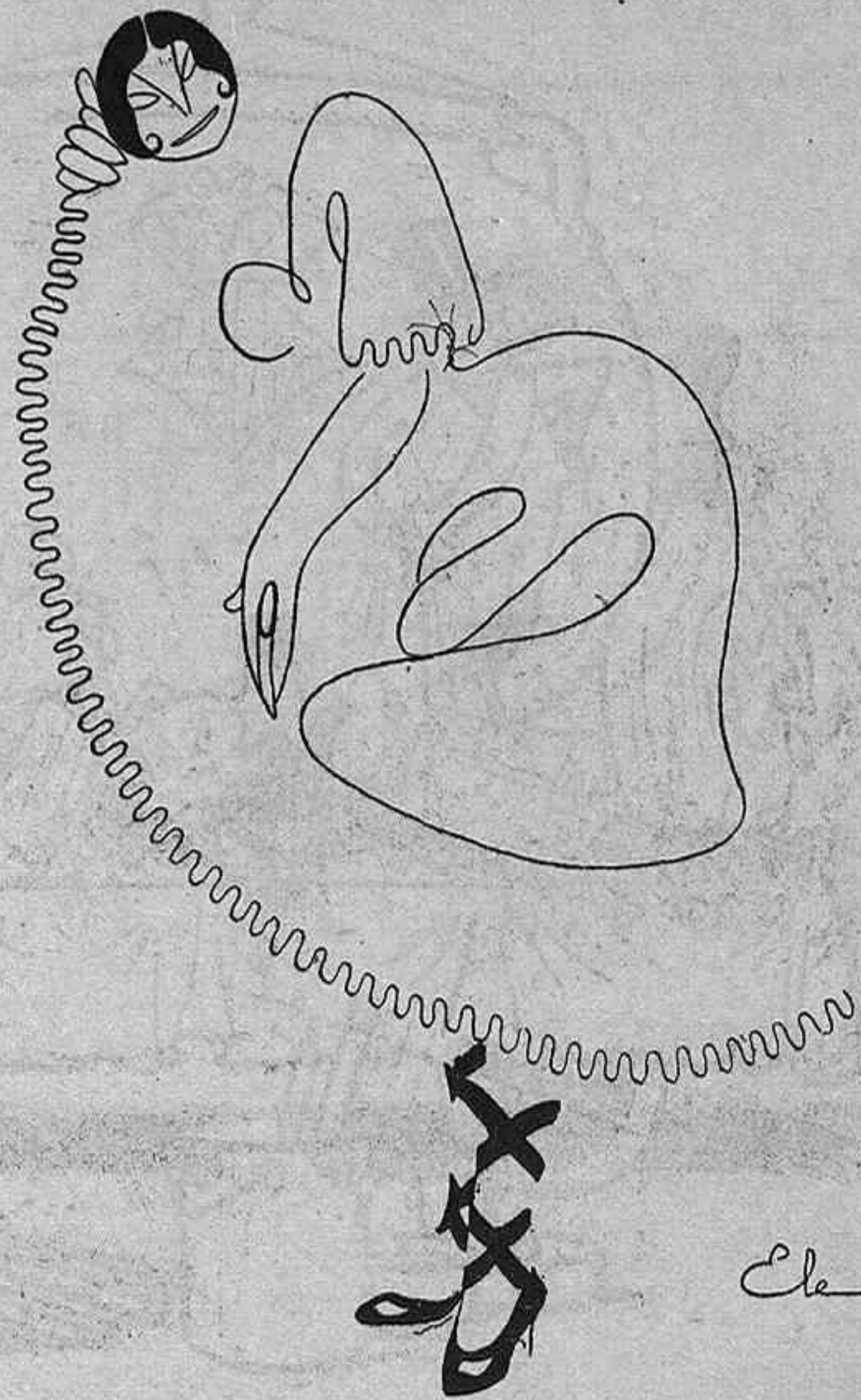
La neutralitat perilla.

Per a contrarrestar el mal efecte produït pels carlins i conservadors al enviar deu mil targetes de felicitació al consolat d'Alemanya, els republicans i lliberals de tota Espanya projecten una excursió a Rivesaltes, patria del generalíssim Joffre.

De portar-se a cab aquest projecte, no hi hà dubte que resultarà una manifestació de simpatia a França i la bona causa dels aliats, més sorollosa que la de les targetes al Kaiser.

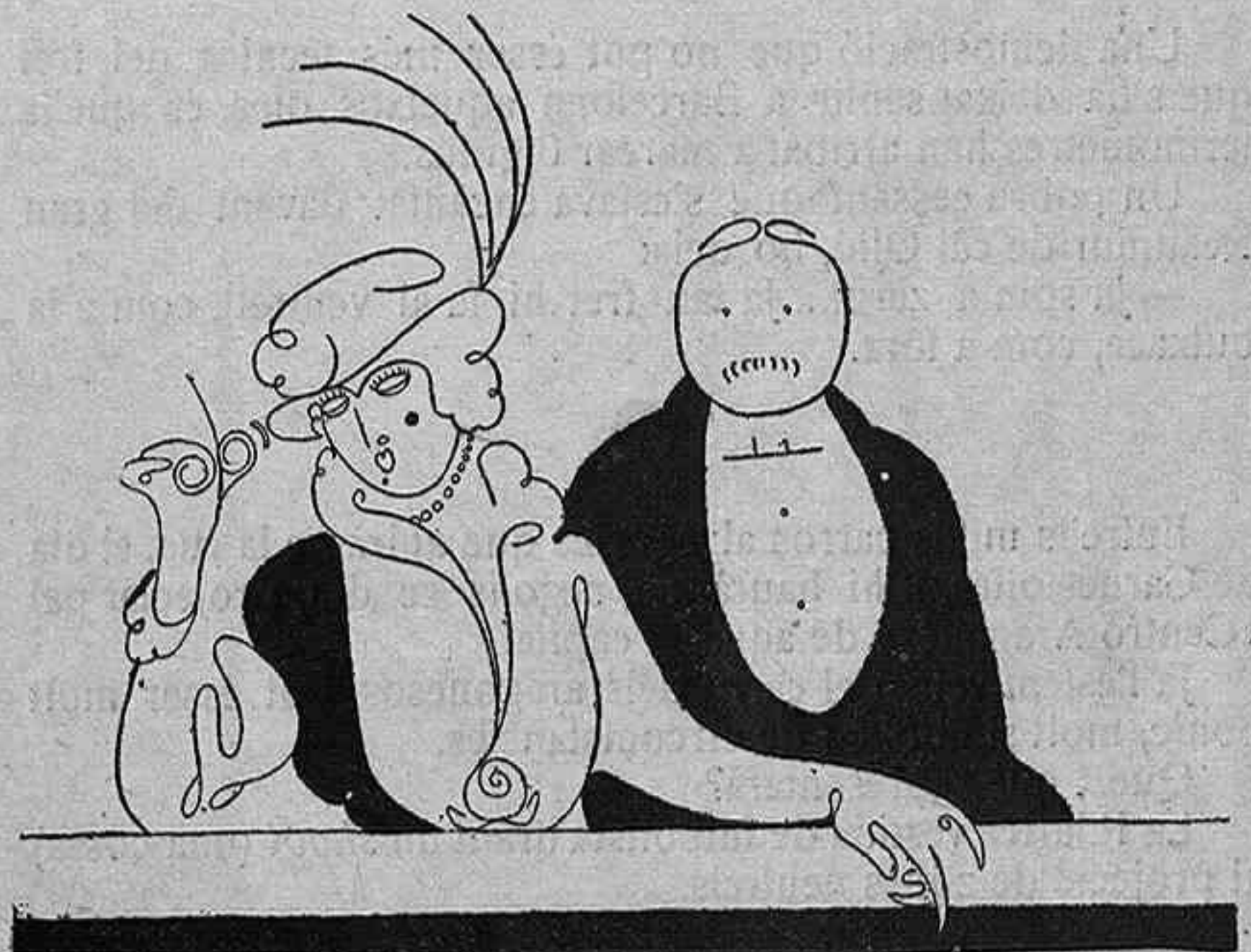
I respecte a les conseqüències podrà dir-se, després, als senyors de la Defensa Social:

Tú lo quisiste, fraile mostén...

DEL MUSIC-HALL

El «clou» de la cançoneta

ELS MORIGERATS

—Baixem a la platea a ballar aquesta polka...
 —Cà dona,... a ballar al llit!

Han quedat instal·lats en el »Museu Martorell«, del nostre Parc, la pell i l'esquelet del famós Avi (q. e. p. d.).

Els infants, doncs, no podràn queixar-se. Volien un elefant i ara en tindràn tres.

El de'n Muley Hafid.

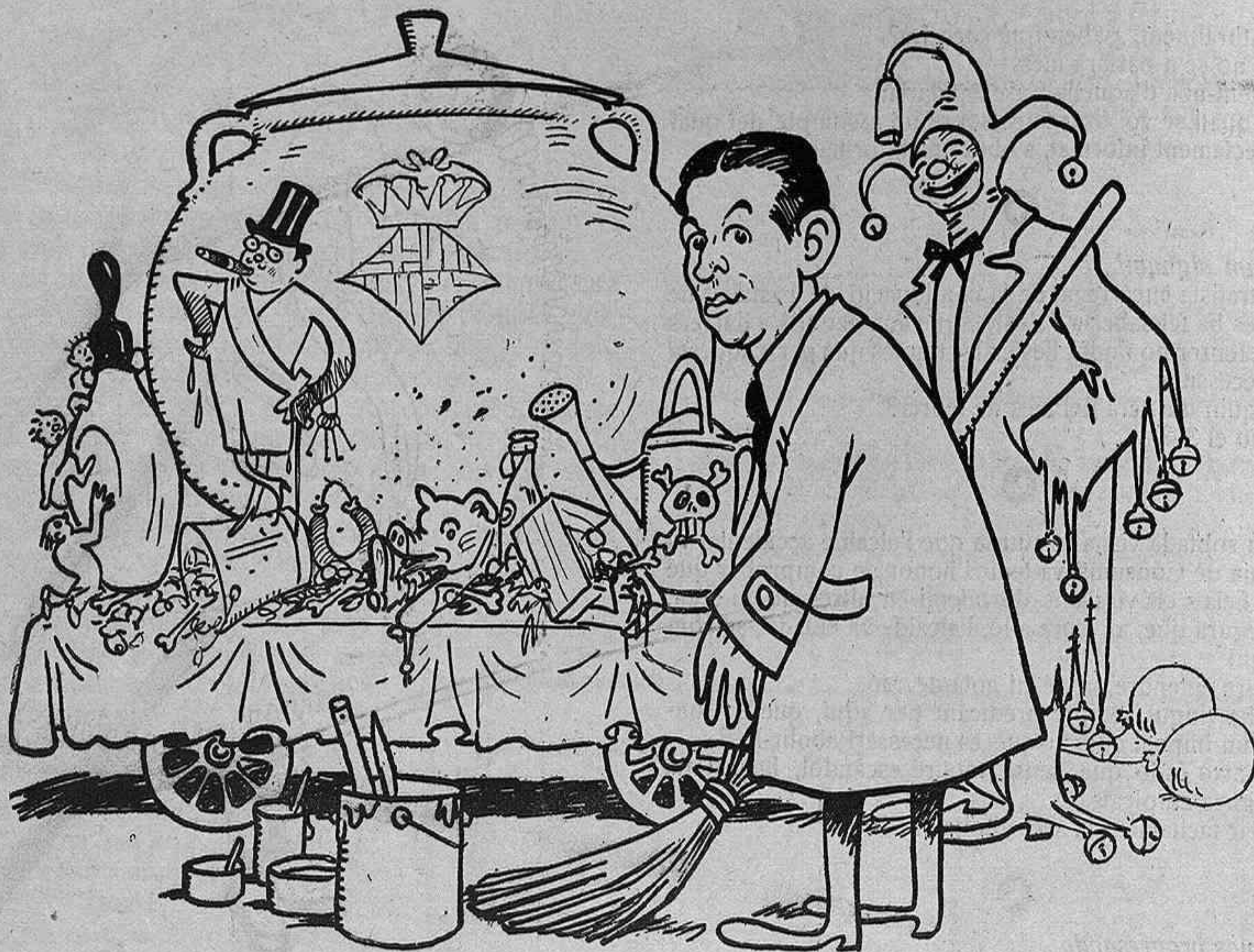
El dissecat.

I el convertit en esquelet.

Com si diguessim: Un de carn, un pell i un d'òs.

Vaja, que n'hi haurà per a tots els gustos.

EL CARRO DE L'AJUNTAMENT

—Eh, quin goig farà, a la rua?... Doncs tot això ha sortit del meu cap...

Una demostració que no pot ésser més tècnica del fret que s'ha deixat sentir a Barcelona aqueixos dies, és que'ls termòmetres han arribat a marcar 0 graus.

Un pobre cessant que s'estava encantat davant del gran Reaumur de càl Olió, ho deia:

—Ja som a zèro!... Ja tan fret hi fa al ventrell, com a la butxaca, com a fòra.

Entre'ls molts carros al·legòrics que aniràn a la rua, el dia de Carnestoltes, n'hi haurà un, segons se diu, projectat pel «Centro Aragonés» de aquesta capital.

Ja l'estem veient el carro dels aragonesos. Pot ésser molt bonic, molt simbòlic i de circumstancies.

Que... què representarà?

La Pilarica vestida de futbolista tirant un *shoot* (una còssa) al projecte de zones neutrals.

En un examen d'història natural:

—Sabria dir-me quina és la bestia que tarda més temps en fer la digestió?

—La girafa, perquè és la que té la boca més lluny del ventrell.

Dijous de l'altra setmana va tenir lloc, a la *Maison Dorée*, l'anunciat banquet d'homenatge als mestres Rusiñol, Casas i Clarasó amb motiu de celebrar-se les seves «bodes de plata» artístiques.

Un centenar de comensals, lo més granadet de l'art i de les lletres, se congregà al entorn de la taula.

L'àpet transcorregué animadíssim, podent-se assegurar que'l millor plat fóren els brindis, i d'entre aquests, el millor el d'en Rusiñol.

El seu discurs de gracies, resum de tan simpàtica festa, va estar tan bé, que si no hagués estat per por d'abusar del nostre amic... surtint d'allí hauríem anat a donar-li un altre banquet.

BALLARUGA.

Dissabte, al «Teatro Español», al «Tabarin», al «Circo Barcelonés», al «Venus-Sport»; a tot arreu amb nodridíssima concurrencia, tingueren lloc esplèndits balls de disfreses i, per si no n'hi hagués hagut prou, el dilluns varen tornar-hi.

Ni la guerra europea, ni la puja del pà, ens han privat de sentir-nos balladors o per lo menys aimants de la barrila. En aquesta beneïta terra, qui és que no la balla?

Agraim al senyor Vidal i Milá les invitacions que va tenir la finesa d'enviar-nos.

Matrimoni per amor.

—Vaja, homel... Confessa que si et cases amb la comtesa de la Farigola, és per que té dos mil·lions de dot.

—No ho creguis. Et juro que encara que no més tingués un mil·lió, també m'hi casaria.

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

OBRA NUEVA**COLECCIÓN DIAMANTE - Tomo 120****GABRIEL MIRÓ****LOS AMIGOS
LOS AMANTES
Y LA MUERTE**

Un tomo

0'50 pesetas

Manuel Linares Rivas.— LA GARRA	Pesetas 3'—
Enrique Gómez Carrillo.— Crónica de la Guerra.	» 3'50
H. B.— Arte de la Guerra	» 1'—
LA GUERRA EUROPEA.—Sus orígenes	» 1'50

**DICCIONARI
CATALÀ - CASTELLÀ
&
CASTELLÀ - CATALÀ**

COMPOST EN PRESENCIA DELS DICCIONARIS PUBLICATS FINS
AL DIA I DE LES PRINCIPALS OBRES LITERARIES I FILOLÒGI-
QUES CATALANES, ESPECIALMENT LES D'EN POMPEU FABRA,
I ENRIQUIT AMB ALGUNS MILERS DE MOTS QUE ENCARA NO
S'HAVIEN CATALOGAT,

PER

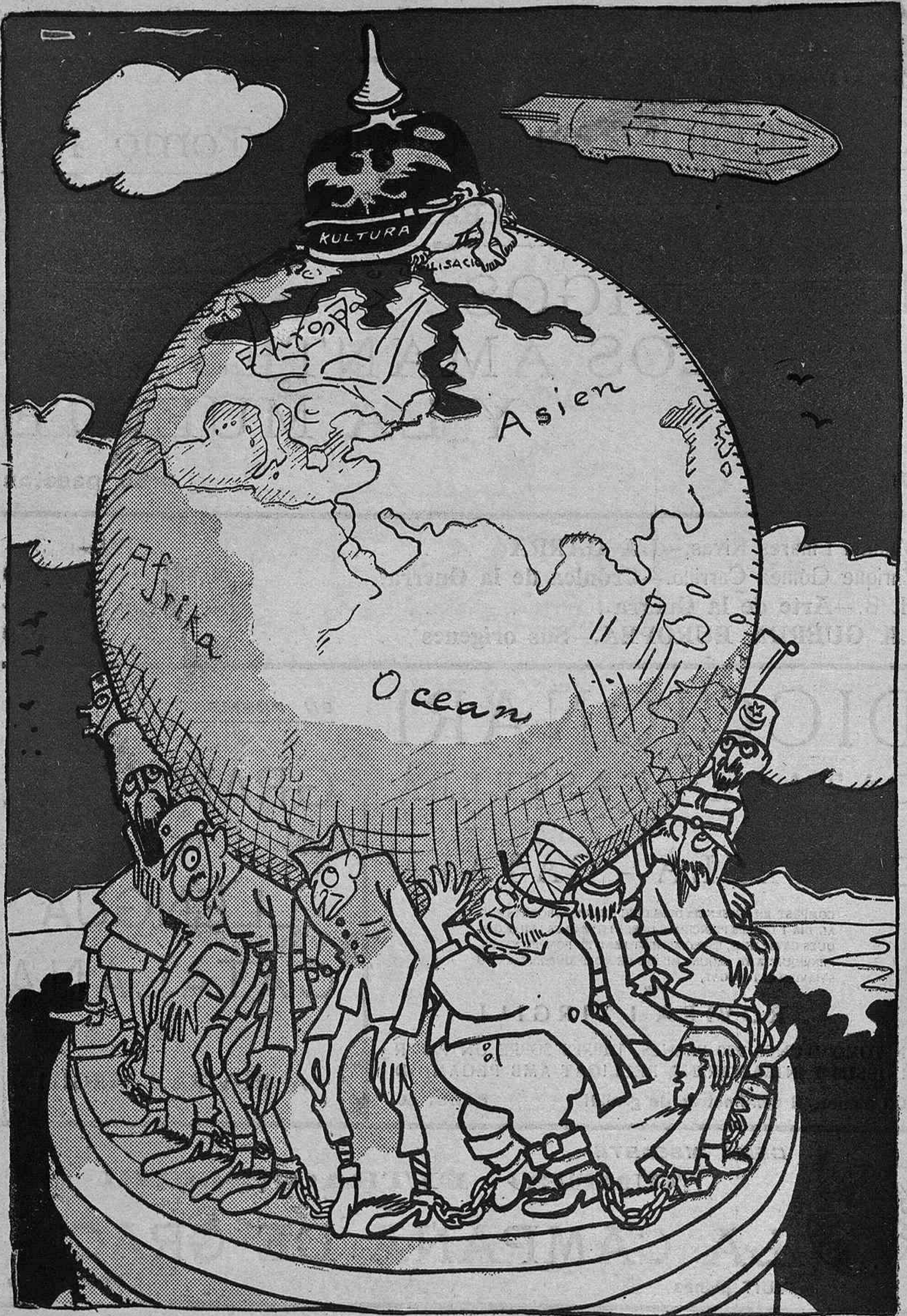
A. ROVIRA I VIRGILIUN TOMO D'UNES 900 PLANES, IMPRÉS SOBRE UN PAPER
FINISSIM I INTRASPARENT, REL·LIGAT AMB PEGAMOID**900 planes, 2 centímetres de gruix****PTES. 10****EN PREMSA****GRAMÀTICA
DE LA
LLENGUA
CATALANA**

PER

A. ROVIRA I VIRGILI**DEMÀ DISSABTE****NÚMERO EXTRAORDINARI
DE****LA CAMPANA DE GRACIA****VUIT planes****DÈU cèntims**

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíos si no's remet, ademés, un ral pera certificar. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

PROJECTE DE MONUMENT

A la Unitat Moral d'Europa